

Na osnovu člana 81. stav (14) Zakona o bankama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/17), člana 16. stav (7) Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga („Službene novine Federacije BiH“, broj 31/14), člana 13. Zakona o zaštiti žirantata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 100/13), čl. 5. stav (1) tačka h) i 19. stav (1) tačka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 75/17) i čl. 7. stav (1) tačka h) i 12. tačka d) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 03/18), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 27.10.2023. godine, donosi

ODLUKU
O USLOVIMA ZA DOKUMENTOVANJE, DIGITALIZACIJU I
AUTOMATIZACIJU KREDITNIH AKTIVNOSTI BANKE

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Predmet odluke

- (1) Ovom odlukom propisuju se zahtjevi internog upravljanja, procesi i uslovi za dokumentovanje kreditnih aktivnosti, te uspostavljanje digitalizacije i automatizacije kreditnih aktivnosti banke. Dokumentovanje kreditnih aktivnosti banke odnosi se na sve faze kreditnog procesa, uključujući pregovaračku fazu, odobravanje, ugovaranje i izmjene uslova odobrene kreditne izloženosti (kreditni, drugi plasmani, ulaganja i preuzete potencijalne obaveze). Odredbe ove odluke primjenjuju se na sve kreditne izloženosti za cjelokupno vrijeme trajanja svake kreditne izloženosti.
- (2) Banka samostalno procjenjuje potrebe, primjerenost, usklađenost i rizike automatizacije i digitalizacije kreditnih aktivnosti i procesa.
- (3) U svrhu primjene odredbi ove odluke pojmovi vezani za upravljanje kreditnim rizikom imaju isto značenje kao u odredbama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (u daljnjem tekstu: Odluka o upravljanju kreditnim rizikom).
- (4) Dokumentovanje kreditnih aktivnosti banke u slučaju kupoprodaje plasmana vrši se u skladu sa odredbama Zakona o bankama, Odluke o kupoprodaji plasmana banke (u daljnjem tekstu: Odluka o kupoprodaji) i odredbama ove odluke.
- (5) Odredbe ove odluke primjenjuju se na banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine kojima je Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) izdala bankarsku dozvolu.
- (6) Na pitanja povezana sa dokumentovanjem kreditnih aktivnosti u banci koja nisu propisana ovom odlukom, a regulirana su drugim propisom, primjenjivati će se odredbe tog propisa.

Član 2.

Kreditni proces i dokumentovanje kreditnih aktivnosti

- (1) Banka je dužna internim aktima detaljno definirati kreditni proces, što uključuje aktivnosti unutar procesa, resurse, učesnike, odgovornosti, ovlaštenja i kontrole kreditnog procesa, kao i pravila za dokumentovanje svih aktivnosti u kreditnom procesu.
- (2) U aktima iz stava (1) ovog člana banka je dužna utvrditi i skup informacija i dokumenata koje su potrebne za procjenu kreditnog rizika i kreditne sposobnosti, prema vrsti ili karakteristikama klijenta i kreditne izloženosti shodno Odluci o upravljanju kreditnim

rizikom i drugim zakonskim propisima po kojima se zahtijeva procjena kreditne ili platežne sposobnosti.

- (3) U slučaju korištenja eksternih izvora informacija, banka je dužna voditi računa o mogućnostima i zakonskim ograničenjima korištenja tih izvora podataka (lični i drugi podaci), u skladu sa propisima kojima su takvi podaci regulirani.
- (4) Banka je dužna da internim aktima utvrdi minimalne zahtjeve za dokumentovanje kreditnih aktivnosti, što uključuje:
 - a) sadržaj kreditnog dosjea u skladu sa odredbama člana 5. ove odluke;
 - b) pravila i odgovornosti za formiranje i vođenje kreditnog dosjea;
 - c) raspolaganje i pristup kreditnom dosjeu i dijelovima njegovog sadržaja, te zaštita istog;
 - d) kontrole kojima se osigurava potpunost, ažurnost, dostupnost, integritet i povjerljivost prikupljenih informacija i dokumentacije.
- (5) Odgovorna lica za dokumentovanje kreditnih aktivnosti u skladu sa utvrđenim odgovornostima u kreditnom procesu, a uvažavajući zahtjeve u pogledu osiguravanja efikasnog sistema internih kontrola u banci, vrše kontinuiranu procjenu kvaliteta, strukture i usklađenosti dokumentovanja kreditnih aktivnosti banke i kreditnog dosjea sa internim aktima kojima se definira kreditni proces.
- (6) Kontrolne funkcije u okviru svojih nadležnosti, dužne su vršiti redovnu procjenu usklađenosti kreditnog procesa i dokumentovanja kreditnih aktivnosti sa važećim zakonskim okvirom.

Član 3.

Automatizacija kreditnog procesa

- (1) Automatizacija kreditnog procesa podrazumijeva primjenu tehnologije i softverskih alata kako bi se pojednostavile, ubrzale i poboljšale aktivnosti u kreditnom procesu.
- (2) Banka je dužna prije svake automatizacije aktivnosti unutar kreditnog procesa utvrditi sve rizike i uspostaviti odgovarajuće kontrole, u skladu sa ovom odlukom, Odlukom o upravljanju eksternalizacijom u banci i Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci.
- (3) Banka je dužna da u aktima iz člana 2. stav (1) ove odluke na dovoljno detaljan način opiše primjenu automatizovanog modela za procjenu kreditne sposobnosti klijenta, ostalih učesnika u ugovornom odnosu i donošenje odluka o odobravanju kreditne izloženosti, ukoliko isti primjenjuje.
- (4) U vezi sa stavom (3) ovog člana banka je dužna da dodatno propiše i uslove za primjenu automatizovanog modela za procjenu kreditne sposobnosti i donošenja odluka u procesu odobravanja kredita za koje je dopušteno automatizovano donošenje odluka, a najmanje:
 - a) kreditno-garancijske proizvode koji se mogu odobravati primjenom automatizovanog modela;
 - b) kriterije i limite koji omogućavaju grupisanje izloženosti prema sličnim karakteristikama;
 - c) limite za pojedinačne izloženosti i relevantne dijelove portfolija;
 - d) kriterije koje uzima u obzir prilikom provođenja procjene kreditne sposobnosti klijenta i ostalih učesnika u ugovornom odnosu;
 - e) kriterije i limite za odobravanje izloženosti i praćenje rizičnosti na grupnoj osnovi, sa posebnim osvrtom na kvalitet tih grupa i adekvatnu identifikaciju i mjerenje rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena.
- (5) Banka je dužna da primjenjuje automatizovani model na način koji odgovara nivou rizika, vrsti i složenosti kreditnog proizvoda, kao i vrsti klijenta, te da ima razumijevanje korištenih modela, metodologija, ulaznih podataka, pretpostavki, ograničenja i rezultata, s ciljem adekvatnog upravljanja rizikom modela.
- (6) Banka je dužna osigurati adekvatnu dokumentovanost automatizovanog modela, uspostaviti mehanizme kontrole i vršiti kontinuirano praćenje izloženosti odobrenih primjenom

automatizovanih modela i njihov utjecaj na kvalitet portfolija ili proizvoda u kojima se ti modeli primjenjuju.

- (7) Pri upotrebi automatizovanih modela za procjenu kreditne sposobnosti i donošenje odluka o odobravanju kreditne izloženosti, banka može upotrebljavati i druge strukture pouzdanih izvora informacija kojim upravlja banka ili se na drugi način može dokazati njihova pouzdanost.

Član 4.

Odluka, ugovaranje i izmjena uslova kreditne izloženosti

- (1) Ovisno o vrsti klijenta i kreditne izloženosti, banka je dužna utvrditi uslove za prikupljanje i obradu informacija i dokumentacije, prije obrade informacija i odluke o kreditnoj izloženosti, u skladu sa odredbama ove odluke i drugim zakonskim propisima po kojima se zahtjeva odgovarajuća saglasnost klijenta za prikupljanje i obradu informacija i dokumentacije.
- (2) Nadležni donosilac odluke o kreditnoj izloženosti, u skladu sa politikama, procedurama i sistemom internog upravljanja u banci donosi odluku o odobravanju ili odbijanju kreditne izloženosti, a na osnovu prethodno provedene procjene kreditne sposobnosti klijenta i ostalih učesnika u ugovornom odnosu propisane odredbama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom.
- (3) Odluka o odobravanju kreditne izloženosti treba biti jasna i adekvatno dokumentovana, te uključivati sve uslove i preduslove za ugovor o kreditnoj izloženosti i realizaciji izloženosti. Navedena odluka je u pravilu pojedinačna, ali može biti i grupna u izuzetnim slučajevima (odobrenja velikog broja manjih izloženosti u segmentu stanovništva ili već odobrene kreditne izloženosti za koje banka mijenja uslove uslijed regulatornih mjera ili promjena na tržištu).
- (4) Banka je dužna jasno odrediti najduže razdoblje važenja odluke o odobravanju kreditne izloženosti. Ukoliko se odobrena kreditna izloženost ne realizira u tom roku, potrebno je podnijeti na odobrenje novi kreditni prijedlog.
- (5) Banka može ugovoriti kreditnu izloženost samo na osnovu odgovarajuće odluke, koja sadrži minimalno osnovne elemente ugovora.
- (6) Banka može vršiti izmjene elemenata ugovora zbog promijenjenih okolnosti, u skladu sa propisima kojima se uređuje poslovanje banke i sa propisima koji uređuju obligacione odnose. Za svaku izmjenu odnosno dopunu prvobitno odobrenih uslova kreditne izloženosti, potrebno je prethodno osigurati saglasnost nadležnog nosioca kompetencije, a što će banka definirati internim aktima.

Član 5.

Formiranje, sadržaj i vođenje kreditnog dosjea

- (1) Kreditni dosje je sistematičan skup svih dokumenata i informacija koje su nastale i odnose se na pregovaračku fazu pojedinačne izloženosti, kreditnu izloženost i ugovorni odnos između banke i klijenta, naknadne aktivnosti i postupke banke u periodu trajanja kreditne izloženosti.
- (2) Kreditni dosje se formira, vodi i može sadržavati:
 - a) elektronske dokumente, inicijalno sačinjene i prihvaćene u štampanoj formi, i naknadno unesene ili transformisane u elektronski oblik;
 - b) elektronske dokumente sačinjene u izvornoj elektronskoj formi i korištene u elektronskom sistemu, u skladu sa relevantnim zakonskim propisima;
 - c) dokumente izrađene u štampanom obliku, ukoliko je to predviđeno važećim zakonima, ili utvrđeno od strane banke;
 - d) zapise u bazama podataka banke;

- e) ostalu dokumentaciju, te ostale zapise i registre u štampanom ili elektronskom obliku koji sadrže informacije o kreditnoj aktivnosti.
- (3) Banka je dužna osigurati da je svaka kreditna izloženost dokumentovana, te da za svaku kreditnu izloženost formira, vodi i održava uredan i kompletan kreditni dosje, sve do njene konačne naplate, odnosno likvidacije (reguliranja) na drugi zakonski propisan način.
- (4) Banka je dužna u svojim internim aktima utvrditi obavezni sadržaj kreditnog dosjea, za sve učesnike u ugovornom odnosu, imajući u vidu relevantnost navedenih informacija, uvažavajući minimalno:
- a) informacije i dokumentaciju o klijentu i ostalim učesnicima u ugovornom odnosu, te izvršenoj identifikaciji istih;
 - b) informacije i dokumentaciju koje upućuju na potpuno informisanje o uslovima u pregovaračkoj fazi;
 - c) neophodne saglasnosti, obavijesti i procjene u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita korisnika finansijskih usluga i drugim relevantnim zakonskim propisima;
 - d) informacije i dokumentaciju potrebnu za procjenu kreditne sposobnosti svih učesnika u ugovornom odnosu, u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom;
 - e) kreditnu analizu, prijedlog za odobrenje kreditne izloženosti i mišljenje stručne službe i/ili lica u banci, gdje je isto primjenljivo;
 - f) odluku o odobravanju kreditne izloženosti u skladu sa članom 4. ove odluke, odnosno sve izmjene i dopune odluke;
 - g) informacije i dokumentaciju o instrumentima osiguranja kreditne izloženosti;
 - h) ugovor o kreditnoj izloženosti i anekse ugovora u slučaju kada su ugovoreni;
 - i) informacije i dokumentaciju kojim se potvrđuje namjensko korištenje kredita, isplate kredita i otplate obaveza po kreditu;
 - j) informacije i dokumentaciju o kontinuiranom praćenju kreditnog rizika i raspoređivanju izloženosti u nivoe kreditnog rizika;
 - k) informacije i dokumentaciju kojima se dokazuje pravovremena identifikacija izloženosti kod kojih je prisutan povećan kreditni rizik, te vođenje evidencije o tim izloženostima;
 - l) informacije i dokumentaciju o svim mjerama i aktivnostima koje je banka poduzela u slučaju kada se krediti ne otplaćuju po ugovorenim uslovima (mjere rane intervencije, mjere naplate nekvalitetne aktive, informacije o trajnom otpisu i dr., vezano za tu kreditnu izloženost ili tog klijenta);
 - m) informacije i dokumentaciju o redovnom praćenju (monitoringu) kolateralala;
 - n) ostale informacije i dokumentaciju relevantnu za konkretnu kreditnu izloženost.
- (5) Sadržaj kreditnog dosjea može biti smješten i dostupan na jednoj ili više lokacija, te isti mora biti adekvatno pohranjen i zaštićen.
- (6) Kreditni dosje mora da adekvatno, tačno, vjerodostojno i hronološki dokumentuje kreditne aktivnosti iz člana 1. stav (1) ove odluke, kao i kreditni proces propisan Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom.
- (7) U slučaju sindiciranih kredita, banka koja je učesnik u sindikaciji mora osigurati minimalne dokumente i informacije propisane ovom odlukom, a u skladu sa svojom ulogom u kreditnoj izloženosti.

Član 6.

Prenosivost, integritet i povjerljivost za potrebe supervizije

- (1) Za svrhe uvida i ovlaštene upotrebe od strane Agencije, banka je dužna omogućiti prenosivost kreditnog dosjea u elektronskom obliku.
- (2) Po zahtjevu Agencije, kreditni dosjei se dostavljaju isključivo na način koji osigurava preglednost, povjerljivost, integritet, sigurnost, te verifikaciju sadržaja i dostavljanja.

Član 7.

Informaciona podrška za potrebe usklađenosti, revizije i izvještavanja

- (1) Banka treba imati odgovarajuću organizaciju informacija za podršku procesu odobravanja kreditne izloženosti, te za upravljanje kreditnim rizikom i praćenje tokom trajanja kreditne izloženosti. Organizacija informacija treba osigurati kontinuitet, cjelovitost i sigurnost informacija o izloženosti, klijentu i kolateralu, od trenutka odobravanja i tokom trajanja kreditne izloženosti.
- (2) Organizacija informacija treba biti detaljna kako bi na nivou pojedinačne kreditne izloženosti obuhvatila specifične informacije, a posebno kriterije odobravanja kreditne izloženosti koji su primijenjeni u vrijeme odobravanja (historija organizacije informacija).
- (3) Stav (2) ovog člana podrazumijeva i omogućavanje da se podaci koji se odnose na klijenta povežu s podacima koji se odnose na kolateral, te da se tako podrži učinkovito praćenje kreditnog rizika i omogući učinkoviti revizijski trag, mjerenje operativnih i kreditnih performansi i djelotvornosti, kao i praćenje odstupanja od politike izuzeća i prekoračenja (uključujući korekcije nivoa rizika kreditne izloženosti ili prekoračenja ocjene koju je dodijelio automatizovani model, ukoliko se isti primjenjuje u banci).
- (4) Banka je dužna, u zavisnosti od složenosti poslovnog modela i procesa, imati dostupne interne akte ili preglede kojima se jasno prezentira organizacija informacija iz stava (1) ovog člana.

Član 8.

Dokumentovanje u slučaju kupoprodaje plasmana banke

- (1) U slučaju kada je banka, po osnovu ugovora o kupoprodaji plasmana zaključenog u skladu sa Zakonom o bankama i odredbama Odluke o kupoprodaji, stekla pravo potraživanja po osnovu kupoprodaje plasmana banke, dužna je formirati kreditni dosje na dan potpisivanja predmetnog ugovora.
- (2) U kreditni dosje iz stava (1) ovog člana banka je dužna uložiti dokumentaciju, minimalno propisanu Odlukom o kupoprodaji ili njene ovjerene kopije, kao i onu koja se prije kupoprodaje nalazila u kreditnom dosjeu banke prodavca, u formatu koji je predviđen procedurama banke prodavca i zakonskim ograničenjima.
- (3) Dokumentacija iz stava (2) ovog člana uključuje i sljedeće:
 - a) informaciju - izjavu banke prodavca o stepenu urednosti klijenta u izmirenju (servisiranju) obaveza po kreditu;
 - b) ugovor o kupoprodaji plasmana između banke prodavca i banke kupca, u skladu sa stavom (1) ovog člana, sa elementima propisanim odredbama Odluke o kupoprodaji, a naročito odredbi o načinu izmirenja kreditnih obaveza i razmjeni podataka i dokumentacije vezane za otplatu kredita između ugovorenih strana;
 - c) dokumentaciju povezanu sa uslovima odobrenog kredita od strane banke prodavca i
 - d) dokumentaciju o instrumentima osiguranja po odobrenom kreditu.
- (4) Agencija može zahtijevati da banka osigura i dodatnu dokumentaciju koja se odnosi na relevantne informacije za dokumentovanje kreditnih aktivnosti za kupljeni kredit, a u skladu sa odredbama ove odluke.
- (5) U slučaju kada banka, po osnovu ugovora o kupoprodaji plasmana izvrši prodaju prava potraživanja po osnovu kupoprodaje plasmana, dužna je u kreditni dosje predmetnog potraživanja uložiti zaključeni ugovor o kupoprodaji plasmana i ostalu relevantnu dokumentaciju povezanu s tim potraživanjem.

Član 9.

Čuvanje dokumentacije iz kreditnog dosjea

- (1) Banka je dužna primijeniti zahtjeve za čuvanje cjelokupne dokumentacije iz kreditnog dosjea u skladu sa propisima kojima se uređuje arhivsko, odnosno kancelarijsko poslovanje,

propisima za čuvanje elektronskih dokumenata i informacija, te drugim propisima za čuvanje poslovne dokumentacije.

- (2) Zahtjevi iz stava (1) ovog člana odnose se na cjelokupnu dokumentaciju o kreditnoj izloženosti iz kreditnog dosjea koja je propisana ovom odlukom i drugim propisima, za cijelo vrijeme važenja ugovora o kreditnoj izloženosti, odnosno do okončanja sudskih sporova ukoliko su pokrenuti na osnovu tog ugovornog odnosa.
- (3) U svrhu postupanja po st. (1) i (2) ovog člana, banka je dužna svojim internim aktom propisati način uspostavljanja, vođenja, odnosno ažuriranja i zaštite kreditnog dosjea, uključujući i korištenje elektronskog oblika u mjeri, na način i u sadržaju koji je usklađen sa zakonskim propisima i Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci.
- (4) Banka je dužna osigurati čuvanje povjerljivih, ličnih ili na drugi način osjetljivih informacija, te poštovati sve zakonske i regulatorne zahtjeve koji se odnose na zaštitu podataka, a primjenjuju se na banku.
- (5) U okviru sveobuhvatne procjene rizika i upravljanja kontinuitetom poslovanja, banka je dužna redovno vršiti procjene operativnog rizika koji se odnosi na dokumentovanje kreditnih aktivnosti.
- (6) Procjene iz stava (5) ovog člana moraju obuhvatiti rizike lokacija na kojima se vrši pohrana dokumentacije, stanje procesa i dokumentacije koja se pohranjuje u štampanom obliku, kontrole pristupa i ostale rizike koji su vezani za dokumentovanje kreditnih aktivnosti.

II. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 10.

Prijelazne i završne odredbe

- (1) Banka je dužna interne akte iz čl. 2., 4., 5., 7. i 9. ove odluke uskladiti sa odredbama ove odluke, u roku od 6 mjeseci nakon stupanja na snagu iste, te vršiti redovno ažuriranje najmanje jednom godišnje ili u slučaju promjena u poslovnim procesima.
- (2) Do datuma usklađivanja banke sa odredbama ove odluke, u skladu sa stavom (1) ovog člana, primjenjivat će se odredbe internih akta banke koji su važili na dan stupanja na snagu ove odluke.
- (3) Danom početka primjene ove odluke prestaje da važi Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/03 i 23/14) i Odluka o uslovima za procjenu i dokumentovanje kreditne sposobnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14).
- (4) Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“, a primjenjuje se od 30.06.2024. godine.

**Broj: U.O.-16-04/23
Sarajevo, 27.10.2023. godine**

**PREDSJEDNIK
UPRAVNOG ODBORA**

Ivanka Galić, dipl.ecc., s.r.